

Aan de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
CC: college van burgemeester en wethouders

Uw brief van : -
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : -
Datum : 19 maart 2019

Ref. : E.A.A. Kerkhoff
Tel. : 073-6155411
Fax : -
E-mail : e.kerkhoff@s-hertogenbosch.nl

Onderwerp : Aanbieding jaarverslag 2018 rekenkamercommissie

Geachte gemeenteraad,

Met genoegen biedt de rekenkamercommissie u hierbij haar jaarverslag over 2018 aan. De commissie heeft het jaarverslag op 13 maart 2019 vastgesteld.

De Gemeentewet en verordening schrijven voor dat de rekenkamercommissie jaarlijks voor 1 april een afschrift van haar jaarverslag aanbiedt aan uw raad. Wij zijn graag bereid om het jaarverslag desgewenst toe te lichten.

De rekenkamercommissie kijkt terug op een vruchtbare en plezierige samenwerking met de gemeenteraad in 2018 en hoopt dit in 2019 te kunnen voortzetten.

Met vriendelijke groet,
Namens de rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch,

drs. P.E.H. Habets EMIA, voorzitter

Jaarverslag 2018

Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch, 13 maart 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Terugblik	5
1.2 Samenstelling.....	5
1.3 Activiteiten.....	6
1.4 Onderwerpen.....	6
1.5 Kwaliteitszorg.....	6
1.6 Kosten	6
2. Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?	8
2.1 Missie	8
2.2 Onderzoeken in 2018.....	8
3. Wat heeft de rekenkamercommissie gedaan?.....	9
3.1 Onderzoek <i>Ondersteuning gemeenteraad bij besluitvorming Theater aan de Parade</i>	9
3.2 Onderzoek <i>Risicocommunicatie Goederenvervoer per spoor</i>	9
3.3 Onderzoek naar de implementatie van de Omgevingswet	10
3.4 Start verkenning gemeentelijk privacybeleid	10
3.5 Start onderzoek naar burgerinitiatieven	11
3.6 Overige werkzaamheden in 2018	11

Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch

mw. drs. P.E.H. Habets EMIA, voorzitter
mw. mr. D. Haenen
dr. E.A.M.J. Verkaar
J.J.M. Gersjes
ing. A.J.G. de Groot
drs. E.A.A. Kerkhoff, secretaris

Tel: 073-615 5411

Mail: rekenkamer@s-hertogenbosch.nl

Web: www.s-hertogenbosch.nl/rekenkamer

Samenvatting

De rekenkamercommissie wilde ook in 2018 met haar onderzoek een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het door de gemeente gevoerde bestuur en beleid. We deden dat niet altijd op volle sterkte want ons team kende verschillende mutaties in de samenstelling afgelopen jaar en momenteel werven we nog twee nieuwe leden.

De volgende onderzoeken zijn in 2018 afgerond dan wel in uitvoering genomen:

1. Onderzoek naar het raadsvoorstel “Beschikbaarstelling krediet realisatie vernieuwbouw Theater aan de Parade”;
2. Onderzoek Risicocommunicatie Goederenvervoer per spoor;
3. Onderzoek naar de implementatie van de Omgevingswet;
4. Start verkenning naar het gemeentelijk privacybeleid;
5. Start onderzoek naar burgerinitiatieven.

Daarnaast is de nieuwe website van de rekenkamercommissie online gegaan en hebben we energie gestoken in de overdracht naar de nieuwe gemeenteraad.

1. Inleiding

1.1 Terugblik

In dit jaarverslag blikt de rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch terug op het jaar 2018. We vinden het belangrijk om transparant te zijn over onze activiteiten en de resultaten daarvan. Bovendien willen we graag leren van de ervaringen van het voorbije jaar. De Gemeentewet schrijft voor dat dit verslag jaarlijks vóór 1 april wordt toegezonden aan de raad.

1.2 Samenstelling

De rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch bestaat uit een externe voorzitter, vier externe leden en twee leden uit de raad. In 2018 kende onze bezetting een aanzienlijk aantal wijzigingen.

Op 6 maart 2018 heeft de gemeenteraad mevrouw drs. P.E.H. Habets EMIA benoemd als voorzitter van de rekenkamercommissie voor een periode van vier jaar. Zij volgt de heer dr. ir. G.B.C. Backus op die nagenoeg de maximale termijn van 12 jaar heeft volgemaakt.

De gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 hebben geleid tot een wisseling van de rekenkamerleden vanuit de gemeenteraad. Mevrouw drs. J. Hendrickx en mevrouw J.J.M. Lensen-Van den Wildenberg, zijn opgevolgd door de heer J.J.M. Gersjes en de heer ing. A.J.G. de Groot.

Verder hebben wij in 2018 afscheid genomen van mevrouw drs. W.M.G.F. van Pinxteren RA en de heer drs. P.W.M. de Gouw. De twee vrijgekomen vacatures worden, naar verwachting, in 2019 ingevuld. Ambtelijk secretaris drs. H.W.M. Wouters heeft een overstap gemaakt. De functie van secretaris wordt waargenomen door drs. E.A.A. Kerkhoff.

De rekenkamercommissie bestond bij de afsluiting van het jaar 2018 uit de volgende leden:

mw. drs. P.E.H. Habets EMIA, voorzitter, extern lid
mw. drs. Y.J. Bouwman-Bakker, extern lid
dr. E.A.M.J. Verkaar, extern lid
J.J.M. Gersjes, lid vanuit de gemeenteraad
ing. A.J.G. de Groot, lid vanuit de gemeenteraad
drs. E.A.A. Kerkhoff, ambtelijk secretaris

1.3 Activiteiten

De rekenkamercommissie is het afgelopen jaar acht keer voltallig bijeen geweest. Daarnaast zijn er bijeenkomsten geweest van subgroepen uit de commissie, voor de begeleiding van de onderzoeken. In het jaar 2018 hebben wij aan verschillende onderzoeken gewerkt. Met het presidium van de gemeenteraad is overlegd over organisatorische en planningszaken. De rekenkamercommissie heeft ook in 2018 gewerkt met aandachtsgebieden voor de externe leden. De leden wonen regelmatig vergaderingen van raadscommissies en de raad bij.

1.4 Onderwerpen

De rekenkamercommissie luistert bij het kiezen van haar onderwerpen goed naar wat de gemeenteraad aan informatie wenst. De raad is immers de belangrijkste doelgroep van het onderzoek. Maar ook inwoners kunnen ideeën aandragen voor rekenkameronderzoek. De rekenkamercommissie heeft ook dit jaar vergaderingen van raadscommissies en gemeenteraad bijgewoond. We hebben proberen bij te houden welke onderwerpen in bestuur en stad leven. En welke onderwerpen landelijk en bij andere rekenkamers actueel zijn. Raadsfracties leveren jaarlijks suggesties voor onderzoek aan. Bij wet is ook vastgelegd dat de gemeenteraad tussentijds (bijvoorbeeld via een motie) een verzoek mag doen aan de rekenkamercommissie om een onderwerp te gaan onderzoeken. De commissie besluit zelf of zij op dit verzoek ingaat.

1.5 Kwaliteitszorg

De rekenkamercommissie besteedt veel aandacht aan de kwaliteit van haar onderzoeksrapporten en werkwijze. Onze wijze van werken, onderzoeken en rapporteren evalueren wij jaarlijks in een aparte bijeenkomst. Wij spreken dan ook over mogelijke nieuwe werk- en rapportagevormen, de onderzoeksthema's, de doorwerking van onze onderzoeken en onze samenwerking met de gemeenteraad. Deze bijeenkomst vond plaats op 12 december 2018. Ook na afloop van ieder onderzoekstraject kijken wij – samen met de onderzoekers – terug. De leerpunten daaruit nemen wij mee in volgende onderzoeken. Ook is de rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Er zijn veel contacten met andere rekenkamers in Noord-Brabant en daarbuiten.

1.6 Kosten

De rekenkamercommissie is bevoegd om - binnen een door de gemeenteraad beschikbaar gesteld budget - uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken. Het budget ligt sinds de start van de Rekenkamercommissie op hetzelfde niveau.

Voor 2018 ging het om een werkbudget van circa € 96.000,- voor het verrichten van onderzoek, presentiegelden van de externe leden en overige kosten (lidmaatschap NVRK, congres, representatie, e.d.). De begroting van de commissie bestaat naast het werkbudget uit de salariskosten van de secretaris en de verplichte

overheadkosten. In 2018 is een bedrag van ruim 8.000 euro uitgegeven aan wervingsactiviteiten. Wij hebben eind 2018 een wervingsbureau ingeschakeld nadat een eerste wervingsprocedure niet heeft geleid tot voldoende benoembare kandidaten.

Overzicht begroting versus realisatie 2018 dd. 31 december 2018

	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Saldo
Onderzoekskosten	64.000	39.000	25.000
Presentiegelden	30.000	26.000	4.000
Wervingsactiviteiten	-	8.300	-8.300
Overige	1.700	2.400	-700
TOTAAL	95.700	75.700	20.000

2. Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?

2.1 Missie

Volgens de wet heeft de rekenkamercommissie als doel onderzoek uit te voeren naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid zoals dit onder verantwoordelijkheid van raad, college en ambtelijke organisatie tot stand komt.

De rekenkamercommissie van gemeente 's-Hertogenbosch legt in haar onderzoeken het accent op de *maatschappelijke effectiviteit van beleid* en minder op de correcte naleving van de regels waarop onderzoek naar rechtmatigheid is gericht. Dergelijk onderzoek valt in ieder geval voor zover het de financiën aangaat, wat haar betreft onder verantwoordelijkheid van de accountant.

De rekenkamercommissie wil met haar onderzoek uiteindelijk een bijdrage leveren aan vergroten van *de kwaliteit van het door de gemeente gevoerde bestuur en beleid*. De rekenkamercommissie heeft als doel de controlerende en kaderstellende rol van de raad te versterken. Daarmee staat de commissie ten dienste van de raad. De rol van de gemeenteraad in de uitoefening van zijn controlerende en kaderstellende taak is daarmee een steeds terugkerende invalshoek van het onderzoek.

De rekenkamercommissie stelt zich dan ook ten doel onderzoek te (laten) verrichten naar de doeltreffendheid van beleid: in hoeverre worden de doelen bereikt als gevolg van de inzet van beleid? In het verlengde hiervan kan *de kaderstellende rol van de raad verder worden verbeterd*: heeft de raad in zijn kaderstelling heldere keuzes gemaakt, een kwalitatief dan wel kwantitatief meetbaar doel gesteld met een daarbij aangegeven tijdsperiode en budget?

2.2 Onderzoeken in 2018

De volgende projecten zijn in 2018 afgerond dan wel in uitvoering genomen:

1. Onderzoek naar het raadsvoorstel “Beschikbaarstelling krediet realisatie vernieuwbouw Theater aan de Parade”;
2. Onderzoek Risicocommunicatie Goederenvervoer per spoor;
3. Onderzoek naar de implementatie van de Omgevingswet;
4. Onderzoek naar het gemeentelijk privacybeleid;
5. Onderzoek naar burgerinitiatieven.

3. Wat heeft de rekenkamercommissie gedaan?

3.1 Onderzoek Ondersteuning gemeenteraad bij besluitvorming Theater aan de Parade

Het onderzoek

Zoals aangekondigd in onze rapportage van 6 juni 2017 hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar het raadsvoorstel van 29 mei 2018 met als titel “Beschikbaarstelling krediet realisatie vernieuwbouw Theater aan de Parade”. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de in 2017 door ons opgemaakte “Checklist raadsvoorstel kredietverlening Theater aan de Parade”. Bij dat onderzoek was de hoofdvraag of er bemerkingen zijn in de vorm van zogenaamde witte vlekken of aandachtspunten. Wij hebben de raad per brief geïnformeerd over onze bevindingen. Met dit onderzoek beoogden wij de gemeenteraad te ondersteunen bij de onderlinge beraadslagingen en bij het nemen van het voorliggende raadsbesluit.

De behandeling

Onze bevindingen hebben wij op 11 juni 2018 aan gemeenteraad en commissies toegelicht tijdens Informeren & Ontmoeten. De gemeenteraad heeft onze bevindingen betrokken bij de behandeling van het raadsvoorstel in de vergadering van de commissie Bedrijvigheid op 18 juni 2018 en in de raadsvergadering van 3 juli 2018.

3.2 Onderzoek Risicocommunicatie Goederenvervoer per spoor

Het onderzoek

In juni 2014 formuleerde het Rijk het ‘Programma Hoogfrequent Spoorvervoer PHS Meteren – Boxtel’. In dit programma staat onder andere het voornemen van het Rijk beschreven om een deel van het goederenvervoer van de Brabantroute om te leiden via een route over de Betuwelijn met een afslag bij Meteren naar Boxtel. De gemeente is op dit dossier niet de partij die het beleid bepaalt en de keuzes maakt. Daarentegen heeft de gemeente wel een belangrijke rol in de communicatie naar de betrokken inwoners over mogelijke risico’s en de veiligheidsaspecten. Daarom hebben wij onderzocht wat er (wat betreft het goederenvervoer van gevaarlijke stoffen per spoor) op de inwoners af komt, en wat er moet en kan gebeuren als er onverhoopt iets misgaat.

De behandeling

Het onderzoeksrapport hebben wij voorzien van een raadsvoorstel dat twee onderdelen bevatte: 1. een verzoek aan het college om de raad te informeren over

de aanpak van onze aanbevelingen en 2. een oproep om als gemeenteraad meer aandacht te geven aan de zorgen van de direct betrokken inwoners. Onze bevindingen hebben wij op 11 juni 2018 aan gemeenteraad en commissies toegelicht tijdens Informeren & Ontmoeten. De gemeenteraad heeft onze bevindingen betrokken bij de behandeling van het raadsvoorstel in de vergadering van de commissie Bestuur op 21 juni 2018 en in de raadsvergadering van 3 juli 2018. In de commissie Bestuur was er brede waardering voor de aandacht die aan het onderwerp wordt besteed. Maar er waren ook kritische kanttekeningen ten aanzien van een aantal conclusies en de rolopvatting aangaande college en gemeenteraad. Tijdens de gemeenteraad is in het verlengde daarvan een amendement aangenomen. Het onderzoek heeft geleid tot een verzoek van de gemeenteraad aan het college om nader te informeren over de verbeteringen in de risicocommunicatie en over de wijze waarop onze aanbevelingen in de richting van het college zijn opgepakt.

3.3 Onderzoek naar de implementatie van de Omgevingswet

Het onderzoek

Op 10 april 2018 hebben wij aangeboden het rapport *Goede raad voor de Omgevingswet: Een vergelijkend onderzoek van vijf rekenkamer(commissie)s naar de implementatie van de Omgevingswet* (maart 2018). Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamer(commissie)s van Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Tilburg en Oss verricht. Doel van het onderzoek is om inzicht te geven in de stand van zaken ten aanzien van de invoering van de nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2021 in werking treedt, en in de leerervaringen van de vijf gemeenten en (vooral) de vijf gemeenteraden.

De behandeling

De gemeenteraad heeft de onderzoeksresultaten betrokken bij de behandeling van het raadsvoorstel Startnotitie Omgevingsvisie 's-Hertogenbosch in de vergadering van de commissie Omgeving op 28 augustus 2018 en in de raadsvergadering van 11 september 2018.

3.4 Start verkenning gemeentelijk privacybeleid

Op 15 mei 2018 hebben wij een onderzoek aangekondigd naar het privacybeleid van de gemeente 's-Hertogenbosch: de manier waarop de gemeente de persoonlijke gegevens van de inwoners beschermt. In 2018 zijn we begonnen met een verkenning van het beleid om zo het belang en de relevantie voor gemeenteraad en burger scherp in beeld te krijgen. Na afronding van deze verkenning besluit de rekenkamercommissie of er een tweede fase komt.

3.5 Start onderzoek naar burgerinitiatieven

Begin december 2018 hebben wij een onderzoek aangekondigd en gestart naar initiatieven en ideeën van inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch. Welke initiatieven nemen inwoners om een bijdrage te leveren aan de Bossche samenleving? En hoe verhouden deze initiatieven zich tot de gemeente als organisatie? Op welke wijze bereiken inwonersinitiatieven de gemeente en wat gebeurt er vervolgens mee? Krijgen deze initiatieven de steun van de gemeente? En op welke manier? De algemene doelstelling van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de vraag of inwoners initiatieven nemen om de stad verder te ontwikkelen en daarbij de ruimte of ondersteuning krijgen van de gemeente om dat te doen. We verwachten de resultaten in het voorjaar 2019 te kunnen presenteren.

3.6 Overige werkzaamheden in 2018

Ontwikkeling nieuwe huisstijl en website

Tot voor kort liftte de rekenkamercommissie mee met de huisstijl van de gemeente. Omdat de rekenkamercommissie onafhankelijk is en diezelfde gemeente 'onderzoekt' is dat niet altijd handig gebleken. Met een nieuwe huisstijl wil de commissie haar onafhankelijkheid benadrukken en de eigen identiteit neerzetten. De huisstijl wordt gebruikt voor de onderzoeksrapporten, brieven, mails en voor een eigen website, los van de gemeentelijke site. De nieuwe huisstijl is in 2017 ontwikkeld en wordt sindsdien gebruikt. De nieuwe website van de rekenkamercommissie is in 2017 ontworpen, op basis van de nieuwe huisstijl. De website is in het eerste kwartaal van 2018 online gegaan.

Gemeenteraadsverkiezingen

De gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 markeerden voor de rekenkamercommissie een nieuwe start. We mochten twee nieuwe leden vanuit de gemeenteraad verwelkomen. We hebben voor de nieuwe raad een overdrachtsdocument voorbereid. En wij namen deel aan het inwerkprogramma van de nieuwe raad door ons werk en onze rol toe te lichten op een van de introductieavonden. Verder hebben we met de nieuwe raadsfracties kennis gemaakt en suggesties opgehaald voor het nieuwe onderzoeksprogramma.